SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2426

av Lili André (KD)

Avskaffande av kostnadshyresmodellen för statliga kulturinstitutioner

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska avskaffa kostnadshyresmodellen för statliga kulturinstitutioner och ersätta den med en ordning där det antikvariska ansvaret för kulturhistoriskt värdefulla byggnader tydligt bärs av staten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Låt kulturanslagen gå till kultur, inte till kostnadshyror.

Sverige har ett antal nationella kulturinstitutioner i form av museer, teatrar, operahus och andra verksamheter som verkar i byggnader med höga kulturhistoriska och arkitektoniska värden. Dessa lokaler är ofta uppförda för ett särskilt ändamål och utgör en del av vårt gemensamma kulturarv.

I dag omfattas flera av dessa verksamheter av den så kallade kostnadshyresmodellen. Modellen innebär i praktiken att kostnader för renoveringar, upprustningar och investeringar i fastigheterna finansieras genom höjda hyror för de kulturverksamheter som använder lokalerna. Tanken är att skapa ekonomisk disciplin och långsiktighet, men konsekvensen har i många fall blivit den motsatta.

När kostnader för nödvändigt underhåll och restaureringar ska vägas mot resurser för konstnärlig verksamhet, utställningar, föreställningar och publik verksamhet uppstår en osund målkonflikt. Kulturinstitutionerna får begränsade möjligheter att planera långsiktigt samtidigt som viktiga kulturhistoriska byggnader riskerar att förfalla när renoveringar skjuts på framtiden.

Kristdemokraterna anser att kulturinstitutionernas uppdrag ska vara att förvalta, utveckla och tillgängliggöra kultur för medborgarna, inte att bära det fulla ekonomiska ansvaret för statens antikvariska åtaganden. Ansvaret för bevarandet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader bör därför tydligare ligga hos staten som fastighetsägare och hyresvärd.

På längre sikt bör möjligheten att överföra vissa kulturfastigheter till särskilda stiftelser övervägas. En sådan modell kan ge verksamheterna ett större inflytande över sina lokaler, samtidigt som det antikvariska uppdraget beaktas vid stiftelsernas bildande och finansiering.

Som ett första steg bör dock den nuvarande kostnadshyresmodellen avskaffas och ersättas med en modell som ger kulturinstitutionerna större kontroll över sina resurser, främjar långsiktig förvaltning av kulturarvet och säkerställer att mer av de offentliga kulturanslagen kan användas till kulturverksamhet i stället för till ökade hyreskostnader.

Lili André (KD)